

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 18.9.2008
COM(2008) 566 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Multilingvismul: un avantaj pentru Europa și un angajament comun

{SEC(2008) 2443}
{SEC(2008) 2444}
{SEC(2008) 2445}

CUPRINS

1.	Introducere	3
2.	Provocări pentru o Uniune Europeană mai mare și mai diversă	4
3.	Obiective	5
4.	Multilingvismul în sprijinul dialogului intercultural și coeziunii sociale	6
4.1.	Valorizarea tuturor limbilor	6
4.2.	Depășirea barierelor lingvistice în mediul local.....	7
5.	Multilingvismul în favoarea prosperității.....	8
5.1.	Limbile și competitivitatea.....	9
5.2.	Multilingvismul și capacitatea de angajare în câmpul muncii.....	9
6.	Învățarea de-a lungul vieții.....	11
6.1.	Oportunități sporite pentru a învăța mai multe limbi	11
6.2.	Predarea eficientă a limbilor străine.....	12
7.	Mass-media, noile tehnologii și traducerea.....	14
8.	Dimensiunea externă a multilingvismului	15
9.	Punerea în aplicare	16
10.	Concluzii	17

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Multilingvismul: un avantaj pentru Europa și un angajament comun

Diversitatea lingvistică este o provocare pentru Europa, dar, în opinia noastră, o provocare salutară (Amin Maalouf, Group of Intellectuals for Intercultural Dialogue – Grupul de intelectuali pentru dialogul intercultural)

1. INTRODUCERE

Coexistența armonioasă a numeroase limbi în Europa reprezintă un simbol puternic al aspirației Uniunii Europene de a fi unită în diversitate, ceea ce constituie unul dintre fundamentele proiectului european. Limbile definesc identități personale, dar fac în egală măsură parte dintr-un patrimoniu comun. Ele pot servi drept punte de legătură către alți oameni și pot deschide calea către alte țări și culturi, promovând înțelegerea reciprocă. O politică de succes privind multilingvismul poate spori șansele de reușită în viață ale cetățenilor: poate crește capacitatea lor de angajare în câmpul muncii, facilita accesul la servicii și drepturi și sprijini solidaritatea prin îmbunătățirea dialogului intercultural și a coeziunii sociale. Privită din această perspectivă, diversitatea lingvistică poate deveni un avantaj valoros, cu atât mai mult în societatea globalizată din zilele noastre.

Agenda socială reînnoită a Comisiei care a fost adoptată la 2 iulie 2008 a prezentat o nouă metodă de gestionare a schimbării în societatea noastră în curs de globalizare, punând accentul pe următoarele principii-cheie: oportunități, acces și solidaritate. Într-o Uniune Europeană multilingvă, aceasta înseamnă că: i) fiecare ar trebui să aibă posibilitatea de a comunica adecvat pentru a-și îndeplini potențialul și pentru a beneficia în mod optim de oportunitățile oferite de spiritul modern și inovator al UE; ii) fiecare ar trebui să aibă acces la o instruire lingvistică corespunzătoare sau la alte mijloace de facilitare a comunicării, astfel încât faptul de a trăi, de a munci și de a comunica în cadrul UE să nu fie îngreunat de nici un obstacol lingvistic inutil; iii) în spiritul solidarității, chiar și acele persoane care nu pot învăța alte limbi străine ar trebui să dispună de mijloace convenite de comunicare, care să le permită accesul la mediul multilingv.

Comunicarea Comisiei din 2005 *O nouă strategie-cadru pentru multilingvism*¹ a reafirmat valoarea diversității lingvistice și a subliniat nevoia extinderii politicii de promovare a multilingvismului², după cum a recomandat Grupul la înalt nivel pentru multilingvism³. Această analiză a fost confirmată de o consultare amplă⁴ în perioada 2007–2008, care a inclus o consultare online care a înregistrat peste 2 400 de răspunsuri și de două grupuri consultative

¹ COM (2005) 596.

² A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezenta comunicare: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism* (Lista acțiunilor comunitare în domeniul multilingvismului).

³ A se vedea: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

⁴ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/news/index_en.html.

care au înaintat rapoarte privind contribuția multilingvismului la dialogul intercultural și privind rolul limbilor în mediul de afaceri⁵.

Comisia a luat, de asemenea, în considerare, opinia celorlalte instituții UE. Parlamentul European a elaborat câteva rapoarte de mare interes⁶ și, atât Comitetul Economic și Social European, cât și Comitetul Regiunilor au fost consultate⁷. Prima conferință ministerială a Consiliului privind multilingvismul a avut loc la 15 februarie 2008, în vederea pregătirii terenului pentru extinderea acestei politici.

Statele membre sunt factorii de decizie-cheie pentru politica lingvistică, inclusiv pentru limbile regionale și minoritare, referitor la care *Carta europeană pentru limbi regionale și minoritare a Consiliului European* definește un cadru general. Există numeroase organizații pe teren care iau decizii privind aspectele lingvistice, precum: furnizorii de educație, autoritățile locale și regionale, partenerii sociali, media și sectorul serviciilor. Comisia conlucrează cu statele membre și cu părțile interesate, în conformitate cu principiul subsidiarității, pentru a asigura că obiectivele sunt asumate în comun și le va sprijini pe acestea în eforturile lor, mai precis prin facilitarea schimbului de bune practici.

În acest context, din 2002, Comisia a lucrat alături de statele membre pentru a îndeplini obiectivul de la Barcelona de a permite cetățenilor să comunice în două limbi, altele decât limba lor maternă, în special prin elaborarea unui indicator al competențelor lingvistice⁸, prin stabilirea de acțiuni strategice și de recomandări, precum și prin includerea competențelor în domeniul limbilor străine printre competențele-cheie ale procesului de învățare de-a lungul vieții⁹.

Valorificând progresul înregistrat în anii anteriori, prezenta comunicare vizează să realizeze o schimbare calitativă, prin prezentarea unei strategii generale și ample asumate în comun care depășește cadrul educațional pentru a aborda limbile în contextul mai vast definit de Agenda UE pentru coeziune socială și prosperitate – cele două obiective centrale ale Strategiei de la Lisabona.

2. PROVOCĂRI PENTRU O UNIUNE EUROPEANĂ MAI MARE ȘI MAI DIVERSĂ

În prezent, societățile europene se confruntă cu schimbări rapide cauzate de globalizare, de progresele tehnologice și de procesul de îmbătrânire a populației. Un semn important al

⁵ http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

⁶ *Report from the European Parliament with recommendations to the Commission on European regional and lesser-used languages — the languages of minorities in the EU — in the context of enlargement and cultural diversity* [Raportul Parlamentului European cu recomandări pentru Comisie privind limbile regionale și limbile mai puțin folosite – limbile minorităților din UE – în contextul extinderii și al diversității culturale] (A5-0271/2003); *European Parliament resolution on integrating immigrants in Europe through schools and multilingual education* (Rezoluția Parlamentului European privind integrarea imigranților în Europa prin intermediul școlilor și al educației multilingve) [2004/2267(INI)]; *European Parliament resolution on a new framework strategy for multilingualism* (Rezoluția Parlamentului European privind o nouă strategie-cadru pentru multilingvism) [2006/2083(INI)].

⁷ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifiant=cd\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=EN și

⁸ http://www.eesc.europa.eu/documents/opinions/avis_en.asp?type=en
COM(2005) 356; COM (2007) 184; Recomandarea 2006/962/CE.

⁹ COM(2003) 449 Promovarea învățării limbilor și a diversității lingvistice: *un plan de acțiune 2004 – 2006*; COM(2005) 596, O nouă strategie-cadru pentru multilingvism. A se vedea, de asemenea, Raportul privind punerea în aplicare a planului de acțiune, COM(2007) 554.

acestei schimbări îl constituie mobilitatea crescută a cetățenilor europeni – în momentul de față, 10 milioane de cetățeni europeni lucrează în alte state membre. Din ce în ce mai multe persoane vin în contact cu omologii lor din alte țări, în timp ce un număr tot mai mare de persoane trăiesc și muncesc în afara țării lor de origine. Acest proces este și mai accentuat de valorile recente de extindere a UE. În prezent, UE numără 500 de milioane de cetățeni, 27 de state membre, 3 alfabete și 23 de limbi oficiale, unele dintre acestea fiind răspândite la nivel mondial. Alte 60 de limbi fac, de asemenea, parte din patrimoniul UE și sunt vorbite în anumite regiuni sau de anumite grupuri. La acestea se adaugă o gamă largă de limbi care au fost aduse de imigranți: se estimează că, în momentul de față, conviețuiesc cel puțin 175 de naționalități între granițele UE¹⁰. Grație acestor factori și altora, viața cetățenilor europeni a devenit mai internațională și are un caracter multilingv mai pronunțat.

Deși această diversitate lingvistică sporită reprezintă o sursă de beneficii și de bogăție, în lipsa unor politici adecvate, ea poate genera provocări. Astfel, diversitatea lingvistică poate accentua diferențele în ceea ce privește comunicarea dintre persoane provenind din culturi diferite și poate amplifica diviziunile sociale, permițând accesul persoanelor multilingve la condiții de viață și de muncă îmbunătățite, în timp ce ar exclude persoanele monolingve de la aceste beneficii. Ea poate împiedica cetățenii și societățile din UE să valorifice pe deplin oportunitățile oferite de piața unică și, eventual, poate compromite avantajul lor competitiv în afara granițelor. De asemenea, diversitatea lingvistică poate fi un obstacol în calea cooperării administrative transfrontaliere eficiente dintre statele membre din UE și în calea activității eficiente a serviciilor de pe plan local, precum spitalele, tribunalele, centrele pentru ocuparea forței de muncă etc.

Provocarea actuală constă din reducerea obstacolelor cu care se confruntă cetățenii și societățile din UE și din punerea la dispoziția acestora de mijloace pentru a le permite să valorifice oportunitățile oferite de multilingvism. În egală măsură, trebuie să se menționeze că limbile pot reprezenta un avantaj în favoarea societății europene în ansamblu.

3. OBIECTIVE

Prezentă comunicare se concentrează asupra oamenilor: asupra capacității lor de a folosi mai multe limbi străine, asupra oportunității lor de a avea acces la cultură și de a participa ca cetățeni activi, de a beneficia de o comunicare mai bună, de incluziune și de oportunități sporite de ocupare a forței de muncă și de afaceri. Prin urmare, obiectivul principal este **sensibilizarea cu privire la valoarea și oportunitățile diversității lingvistice a UE și încurajarea eliminării barierelor din calea dialogului intercultural.**

În acest sens, un instrument-cheie este obiectivul de la Barcelona – **comunicarea în limba maternă plus alte două limbi.** Este nevoie de mai multe eforturi pentru îndeplinirea acestui obiectiv de către toți cetățenii.

De asemenea, sunt necesare măsuri concrete pentru o bună parte din societatea europeană care nu beneficiază încă de avantajele multilingvismului: de exemplu persoanele monolingve sau care încă se străduiesc să învețe prima lor limbă străină, cei care abandonează școala, cetățenii de vârstă a treia și alți adulți care nu mai sunt înscriși în sistemul de învățământ. Este nevoie de noi soluții de învățare pentru a atrage aceste grupuri specifice, prin intermediul „educației

¹⁰ Eurostat, *Europe in Figures: Eurostat Yearbook 2006-2007* (Europa în cifre – Anuarul Eurostat 2006–2007), Luxemburg 2007.

prin divertisment” (edutainment), dar și prin servicii adecvate de traducere și interpretare. Trebuie întreprinse mai multe acțiuni pentru a facilita învățarea limbilor străine în rândul adulților și tinerilor din cadrul învățământului profesional și tehnic (TVET), care ar trebui adaptate la nevoile lor personale și la stilul lor de învățare.

Este indicat să se depună eforturi concertate pentru a asigura că, în contextul resurselor existente, multilingvismul este integrat într-o serie de domenii politice ale UE, printre care învățarea de-a lungul vieții, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, competitivitatea, cultura, tineretul și societatea civilă, cercetarea și mass-media. Capitolele următoare prezintă aspecte-cheie ale **abordării integrante** destinate să extindă sfera de cuprindere a multilingvismului la coeziunea socială și prosperitate, precum încurajarea societăților de succes, inclusiv a IMM-urilor, competitivității afacerilor și a comerțului, a capacității de angajare în câmpul muncii, a integrării, a bunăstării și a activităților recreative în viața de zi cu zi și în mediul din jur.

4. MULTILINGVISMUL ÎN SPRIJINUL DIALOGULUI INTERCULTURAL ȘI COEZIUNII SOCIALE

Fiecare dintre numeroasele limbi naționale, regionale, minoritare și ale migranților vorbite în Europa aduce un element în plus patrimoniului nostru cultural comun care ar trebui folosit împreună pentru a favoriza dialogul și respectul reciproc. Există zone în UE unde cetățenii combină în mod reușit vorbirea unei limbi regionale sau minoritare cu limba națională și au totodată competențe bune în ceea ce privește limbile străine. Persoanele multilingve reprezintă un avantaj valoros întrucât acționează ca un liant între diferite culturi.

4.1. Valorizarea tuturor limbilor

În contextul actual al creșterii mobilității și migrației, cunoașterea limbii (limbilor) naționale este fundamentală pentru o integrare reușită și pentru participarea activă în societate. Prin urmare, vorbitorii nenativi ar trebui să includă limba țării gazdă în combinația lor „limba maternă plus alte două limbi”.

De asemenea, există resurse lingvistice neexploatate în societatea noastră: limbile materne diferite și alte limbi vorbite acasă și în mediul local și din vecinătate ar trebui apreciate mai mult. De exemplu, copiii cu limbi materne diferite – fie din UE, fie dintr-o țară terță – confruntă școlile cu provocarea de a preda limba de învățare ca o a doua limbă¹¹, putând în același timp să-și motiveze colegii să învețe limbi diferite și să fie receptivi la alte culturi.

În scopul de a permite strângerea legăturilor dintre comunități, grupul consultativ al Comisiei privind multilingvismul și dialogul intercultural¹² a dezvoltat conceptul de „limbă personală adoptivă”, care ar putea în mod util face obiectul unei reflecții mai aprofundate¹³.

¹¹ COM(2008) 423 final, Cartea verde. Migrație și mobilitate: provocările și oportunitățile sistemelor educaționale din UE.

¹² Pentru a celebra Anul european al dialogului intercultural 2008, Comisia a instituit un Grup de intelectuali pentru dialogul intercultural, condus de Amin Maalouf, pentru a prezenta contribuția multilingvismului; a se vedea: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

¹³ „O limbă care ar trebui învățată în mod intensiv și care ar trebui vorbită și scrisă fluent (...). Învățarea limbii respective ar fi asociată cu familiarizarea cu țara/țările în care acea limbă se vorbește, cu literatura, cultura, societatea și istoria specifică acelei limbi și vorbitorilor ei.”

4.2. Depășirea barierelor lingvistice în mediul local

O caracteristică de bază a cetățeniei este aceea că persoanele care trăiesc într-o comunitate locală pot beneficia de serviciile disponibile și pot contribui la viața cartierului lor. Turiștii, lucrătorii sau elevii străini și imigranții au adesea competențe limitate în limba națională în momentul când intră în comunitățile locale. Pentru a facilita accesul la servicii și pentru a asigura o integrare ușoară, unele comunități pun la dispoziție informații necesare de bază în limbi diferite și se bazează pe persoanele multilingve să acționeze în calitate de mediatori culturali și interpreți. În special, zonele metropolitane și stațiunile turistice din Europa au dobândit o experiență considerabilă în a răspunde nevoilor străinilor care nu vorbesc limba locală. Comisia acordă o mare importanță acestui aspect și va sprijini difuzarea de bune practici în acest sens¹⁴.

În vederea facilitării prestării și beneficierii de servicii transfrontaliere, ghișeele unice, care vor fi instituite la nivel național până la sfârșitul lui 2009, în temeiul directivei privind serviciile¹⁵, vor fi încurajate să ofere informațiile necesare în limbi diferite prestatorilor de servicii din statele membre, precum și beneficiarilor de servicii.

Traducerea și interpretarea autorizate¹⁶ reprezintă un subiect care solicită o atenție specială. Având în vedere intensificarea mobilității profesionale și personale a cetățenilor UE între statele membre, este posibilă creșterea cererii pentru astfel de asistență, întrucât se mărește numărul de cazuri care implică persoane cu aptitudini limitate în limba instanțelor judecătorești respective.

¹⁴ Avizul prospectiv al Comitetului Regiunilor:
http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cd\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=EN

¹⁵ Directiva 123/2006/CE privind serviciile în cadrul pieței interne (JO L 376, 27.12.2006, p. 36).

¹⁶ COM(2008) 329, Către o strategie europeană în domeniul e-justiției.

Comisia va folosi în mod strategic programele și inițiativele UE relevante¹⁷ pentru a aduce multilingvismul mai aproape de cetățeni:

- *va organiza campanii de sensibilizare cu privire la beneficiile diversității lingvistice și ale învățării limbilor străine pentru dialogul intercultural;*
- *va monitoriza competențele lingvistice ale cetățenilor cu ajutorul indicatorilor de competențe lingvistice și al sondajelor Eurobarometru;*
- *alături de statele membre va face schimb de bune practici, va instrui și crea o rețea pentru traducători și interpreți autorizați și va dezvolta instrumente specifice de traducere pentru accesarea documentelor în vederea îmbunătățirii accesului la justiție.*

Statele membre sunt invitate:

- *să depună eforturi pentru a avea ghișee unice prevăzute de directiva privind serviciile, care să lucreze în mai multe limbi pentru a facilita prestarea transfrontalieră de servicii;*
- *să faciliteze accesul vorbitorilor nenativi la cursuri specifice de limba (limbile) țării gazdă.*

5. MULTILINGVISMUL ÎN FAVOAREA PROSPERITĂȚII

Limbile pot reprezenta un avantaj competitiv pentru întreprinderile din UE. Societățile multilingve sunt mărturii ale modului în care diversitatea lingvistică și investirea în competențe lingvistice și interculturale pot fi transformate într-un avantaj real pentru prosperitate și într-un beneficiu comun tuturor. Unele limbi europene sunt vorbite pe scară largă în lume și pot constitui un instrument valoros de comunicare pentru întreprinderi.

Forumul întreprinderilor privind multilingvismul¹⁸ a formulat recomandări în sensul creșterii competitivității și al îmbunătățirii capacității de angajare în câmpul muncii, printr-o gestionare mai bună a diversității lingvistice. Forumul a subliniat importanța crescândă pentru societățile din UE a unor piețe emergente precum Brazilia, Rusia, India și China și necesitatea dobândirii de competențe lingvistice adecvate pentru a fi competitivi pe aceste piețe. În consecință, provocarea constă din integrarea multilingvismului în toate strategiile destinate dezvoltării capitalului uman¹⁹.

¹⁷ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei anexat la prezenta comunicare și intitulat *Inventar al acțiunilor comunitare în domeniul multilingvismului*, oferă o perspectivă de ansamblu a acțiunilor și programelor existente de sprijinire a multilingvismului.

¹⁸ *Companies work better with languages* (Societățile funcționează mai eficient cu ajutorul limbilor străine), iulie 2008
http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm

¹⁹ A se vedea COM(2008) 394, *Think Small First. A Small Business Act for Europe* („Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri. Un „Small Business Act” pentru Europa).

5.1. Limbile și competitivitatea

Un studiu al Comisiei privind impactul asupra economiei UE al deficitului de competențe lingvistice în sectorul întreprinderilor²⁰ a estimat că probabil 11% din IMM-urile exportatoare din UE pierd afaceri din cauza barierelor de limbă. Deși engleza deține un rol principal în mediul de afaceri la nivel mondial, cunoașterea altor limbi va oferi societăților din UE un avantaj competitiv și le va permite să cucerească noi piețe. Competențele lingvistice constituie un atu în toate domeniile de activitate, nu numai pentru sectorul vânzărilor și marketingului. Toate societățile interacționează cu categorii diferite de prestatori de servicii și de furnizori din amonte. Cu toate acestea, în numeroase cazuri, întreprinderile – IMM-urile în special – se confruntă cu lipsa cunoștințelor și resurselor necesare pentru a include limbile străine în planurile lor de afaceri.

Personalul multicultural are nevoie de formare adecvată în limba societății lor, dar societățile trebuie să meargă mai departe și să găsească modalități creative de folosire a resurselor lingvistice pe care personalul lor multicultural le deține, dar, de multe ori, într-o formă latentă.

După cum s-a afirmat în cadrul Forumului pentru întreprinderi, societățile și asociațiile de afaceri ar putea dezvolta în mod util strategii de îmbunătățire a competențelor lingvistice pentru diferite funcții. Strategii de gestionare a limbilor de acest tip ar avea totodată un impact pozitiv asupra „sectorului serviciilor lingvistice” care furnizează servicii de traducere și interpretare și tehnologie multilingvă. De asemenea, ar fi în interesul societăților să investească în formarea lingvistică și, alături de autoritățile naționale, regionale și locale, să stabilească parteneriate public-privat care să ofere asistență pentru mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, în scopul finanțării de cursuri de limbi străine și dezvoltării de noi metode destinate îmbunătățirii strategiilor în materie de limbi străine.

5.2. Multilingvismul și capacitatea de angajare în câmpul muncii

Competențele lingvistice și interculturale cresc șansele de a obține un loc de muncă mai bun. În special, cunoașterea a mai multe limbi străine oferă un avantaj competitiv: societățile cer din ce în ce mai multe competențe într-o serie de limbi străine pentru desfășurarea de activități comerciale în UE și în afara sa. Persoanele care cunosc mai multe limbi străine pot alege dintr-o gamă mai amplă de oferte de locuri de muncă, inclusiv locuri de muncă în străinătate: lipsa competențelor lingvistice este invocată ca primul obstacol în calea exercitării unei activități în străinătate²¹. Există date empirice care atestă că aptitudinile în mai multe limbi străine stimulează creativitatea și inovarea: persoanele multilingve sunt conștiente de faptul că problemele pot fi soluționate în mod diferit, în funcție de contextul lingvistic și cultural și pot folosi această capacitate pentru a identifica noi soluții.

Programele de mobilitate, precum cele sprijinite prin programele „Învățarea de-a lungul vieții” și „Tineretul în acțiune” ar trebui să fie accesibile pe scară largă cetățenilor UE²². Studiile sau munca în străinătate este una dintre modalitățile cele mai eficiente de învățare a

²⁰ CILT, *Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise* (Efectele asupra economiei europene ale deficitului de competențe lingvistice în sectorul întreprinderilor), 2007, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

²¹ COM(2007) 773 final, *Mobilitatea, un instrument pentru locuri de muncă mai multe și mai bune: planul de acțiune european privind mobilitatea locurilor de muncă (2007-2010)*.

²² *Making learning mobility an opportunity for all* (Mobilitatea pentru studii – o oportunitate la îndemâna tuturor), iulie 2008 http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf.

altor limbi și de intrare în contact cu alte culturi. Studenții Erasmus au considerat îmbunătățirea competențelor lingvistice drept beneficiul cel mai important al stagiului lor în străinătate. Programele de învățământ și de instruire ar trebui să valorifice în mod optim schimburile, parteneriatele și înfrățirea online (e-twinning) cu școli din alte țări.

Comisia:

- *va promova mobilitatea în rândul elevilor, ucenicilor, lucrătorilor și tinerilor întreprinzători;*
- *va face publice rezultatele unui studiu în desfășurare privind legătura dintre competențele lingvistice, creativitate și inovare;*
- *va crea o platformă permanentă pentru schimbul de cele mai bune practici între societăți, reunind informații utile provenind din mediul afacerilor, de la partenerii sociali, organizațiile profesionale, camerele de comerț, organizațiile de promovare a comerțului, de la școli și de la autoritățile din domeniul învățământului.*

Statele membre sunt invitate:

- *să valorifice și să dezvolte în continuare competențele lingvistice dobândite în afara sistemului formal de învățământ;*
- *să încurajeze organizațiile de promovare a comerțului să dezvolte programe, în special pentru IMM-uri, care să includă formarea lingvistică;*
- *să completeze programele de mobilitate UE cu asistență specifică la nivel național și local.*

6. ÎNVĂȚAREA DE-A LUNGUL VIEȚII

Până în prezent, cei care au beneficiat de progresul înregistrat în îndeplinirea obiectivului „limba maternă plus alte două limbi” au fost, în principal, elevii, în timp ce oferta de limbi străine în sectorul formării profesionale este foarte limitată sau inexistentă. Având în vedere numărul mai mic de tineri care intră în ciclul educațional și obiectivul de a viza toți cetățenii, acum este nevoie să se pună mai mult accentul pe actualizarea competențelor adulților de-a lungul vieții lor. De asemenea, ar trebui să fie pusă la dispoziția persoanelor o gamă mai largă de limbi străine pentru a le permite acestora să învețe limbile care îi interesează mai mult.

6.1. Oportunități sporite pentru a învăța mai multe limbi

Două comunicări anterioare ale Comisiei²³ stabilesc obiective și priorități strategice de predare eficientă a unei game largi de limbi străine începând de la o vârstă fragedă. Aceste obiective și priorități rămân valide și îndeplinirea lor ar trebui continuată. Cu toate că în perioada 1999–2005, majoritatea statelor membre au mărit oferta de predare de limbi străine în ciclul de învățământ primar și secundar, această măsură a vizat în mare parte limba engleză²⁴. În aproape jumătate dintre statele membre, elevii nu au încă posibilitatea de a

²³ COM(2003) 449 Promovarea învățării limbilor și a diversității lingvistice: un plan de acțiune 2004 – 2006; COM(2005) 596, O nouă strategie-cadru pentru multilingvism. A se vedea, de asemenea, Raportul privind punerea în aplicare a planului de acțiune, COM(2007) 554.

²⁴ M. Strubell et al., *The diversity of language teaching in the European Union* (Diversitatea predării limbilor străine în Uniunea Europeană), 2007 (Raport către Comisia Europeană, DG EAC) http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

studia două limbi străine în cursul ciclului de învățământ obligatoriu²⁵, iar situația este încă și mai nefavorabilă pentru elevii din cadrul TVET (învățământul profesional și tehnic)²⁶. Limbile sunt adesea percepute drept o materie dificilă și un factor important de nereușită școlară. Este necesară depunerea de eforturi pentru a motiva elevii și pentru a adapta metodele de predare la nevoile lor. Valoarea cunoștințelor lingvistice pasive ar trebui valorificată mai mult și ar trebui îmbunătățite metode adecvate de învățare a limbilor pentru a se asigura înțelegerea și comunicarea de bază între limbi diferite.

Elevii din cadrul TVET ar trebui să aibă acces la o ofertă de limbi străine cu caracter practic, adaptată ocupației lor și relevantă pentru viitorul lor loc de muncă. Universitățile ar trebui să dezvolte competențe lingvistice temeinice pentru studenți, indiferent de domeniile lor de specializare.

Există o tendință mai pronunțată spre monolingvism a adulților, cu precădere în cazul în care dețin calificări și locuri de muncă la un nivel relativ inferior. De multe ori, adulții invocă lipsa de timp și de motivație ca argumente principale pentru faptul că nu învață limbi străine, urmate de nevoia unei oferte mai flexibile. Prin urmare, o provocare specifică o reprezintă îmbunătățirea ofertei de limbi străine pentru adulți²⁷. Învățarea limbilor străine în afara educației formale ar trebui să folosească mai mult media, noile tehnologii, activitățile culturale și recreative.

Este nevoie încă de eforturi pentru a crește numărul de limbi predate, în special privind alegerea celei de-a doua limbi străine, ținând cont de condițiile locale (regiuni de graniță, prezența comunităților care vorbesc limbi diferite etc.). Provocările de ordin organizațional pe care le-ar presupune extinderea ofertei de limbi străine ar putea fi soluționate prin utilizarea de noi tehnologii (predarea la distanță prin intermediul internetului, videoconferințele în sălile de clasă și schimburile virtuale) și prin comunicarea în rețea dintre unitățile de învățământ și furnizorii de educație, prin parteneriate cu părțile interesate de la nivel local, precum și prin înfrățirea cu instituții din alte țări.

6.2. Predarea eficientă a limbilor străine

Recent Comisia a adoptat o comunicare privind cooperarea europeană pe plan școlar²⁸ și apreciază recunoașterea rolului-cheie al profesorilor în dezvoltarea competențelor lingvistice și interculturale din cadrul Concluziilor Consiliului privind competențele interculturale²⁹ și multilingvismul³⁰. În special, asigurarea de stagii în străinătate pentru profesori a fost identificată drept esențială pentru îmbunătățirea fluenței lor în limbile pe care le predau și

²⁵ Eurydice, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe* (Date-cheie privind predarea limbilor străine în cadrul sistemului de învățământ din Europa), Ediția 2005, <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/showPresentation?pubid=049EN>.

²⁶ *Cedefop Thematic Overviews* (Perspective tematice Cedefop), http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/NationalVet/Thematic/.

²⁷ Programul Învățare de-a lungul vieții și Fondul Social European finanțează proiecte inovatoare în acest domeniu.

²⁸ COM(2008) 425, Îmbunătățirea competențelor pentru secolul XXI: un program de cooperare europeană pe plan școlar.

²⁹ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC1.pdf

³⁰ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf.

pentru dezvoltarea competențelor lor interculturale³¹. În prezent, mobilitatea profesorilor înregistrează un nivel foarte scăzut din cauza următorilor factori: dificultăți în ceea ce privește accesul la profesia de cadru didactic în străinătate, absența stimulentei privind cariera sau chiar a sancțiunilor legate de aceasta și, nu în ultimul rând, mecanismele rigide ale schimburilor bilaterale și multilaterale. Acești factori combinați descurajează majoritatea profesorilor să își depună candidaturile³².

Tendința din ultimii cinci ani a fost aceea de a introduce mai devreme învățarea limbilor străine în ciclul de învățământ primar, în timp ce predarea unei materii într-o limbă străină a câștigat teren, în special în ciclul de învățământ secundar. În numeroase medii, limbile sunt predate de persoane care nu sunt specialiste în limbi străine și care nu sunt fluente în limbile pe care le predau și care ar trebui să beneficieze de o instruire adecvată în metodele de predare a limbilor străine.

Mai recent, două alte caracteristici ale învățării limbilor străine au atras atenția. Profesorii cu obiect de predare limbile naționale sunt din ce în ce mai mult confrunțați cu colective de elevi care au limbi materne diferite. Prin urmare, ar fi util ca profesorii să beneficieze de instruire în tehnicile necesare pentru predarea propriei limbi ca limba a doua sau ca limbă străină. În cazul limbilor mai puțin folosite, referitor la care se raportează o lipsă de profesori, unitățile de învățământ se bazează adesea pe personal neinstruit în acest sens. Este nevoie să se ia măsuri pentru sprijinirea acestui personal și pentru dezvoltarea competențelor sale pedagogice.

Comisia:

- *va utiliza programele UE pentru a sprijini predarea mai multor limbi străine în cadrul procesului de învățare de-a lungul vieții, mobilitatea cadrelor didactice și a elevilor, formarea profesorilor de limbi străine, parteneriatele între școli, precum și cercetarea și dezvoltarea de metode inovative adaptate la diverse grupuri specifice;*
- *va elabora un inventar al celor mai bune practici de învățare și predare a limbilor străine în domeniul multilingvismului și îl va pune la dispoziția statelor membre.*

Statele membre sunt invitate:

- *să asigure pentru toți oportunități reale de a stăpâni limba (limbile) națională(e) și alte două limbi;*
- *să pună la dispoziția cursanților o gamă mai largă de limbi pentru a permite alegerile individuale și pentru a răspunde nevoilor locale în materie de limbi care pot fi învățate;*
- *să îmbunătățească instruirea tuturor cadrelor didactice și a altor persoane implicate în predarea limbilor străine;*
- *să promoveze mobilitatea în rândul profesorilor de limbi străine pentru a îmbunătăți*

³¹ P. Franklin et al., *Languages and Cultures in Europe (LACE)* (Limbi și culturi în Europa) http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

³² Williams, Strubell et al., *Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers* (Identificarea și eliminarea obstacolelor din calea mobilității profesorilor de limbi străine), 2006, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

7. MASS-MEDIA, NOILE TEHNOLOGII ȘI TRADUCEREA

Utilizarea limbilor străine și a altor instrumente de comunicare reprezintă o parte importantă a ansamblului de competențe necesare în prezent într-o Europă în curs de globalizare. Fiecare trebuie să dispună de șansa de a comunica eficient într-o Europă extinsă. Acest lucru are efecte nu numai asupra celor care au deja competențe multilingve, dar și asupra celor care sunt monolingvi sau au competențe lingvistice mai puțin dezvoltate.

Mass-media, noile tehnologii și serviciile de traducere clasică și automată pot aduce varietatea crescândă de limbi și culturi din UE mai aproape de cetățeni și pot oferi mijloacele necesare depășirii barierelor de limbă. În egală măsură, ele pot avea un rol important în reducerea barierelor și pot permite cetățenilor, societăților și administrațiilor naționale să valorifice oportunitățile pieței unice și ale procesului de globalizare a economiei. În special, Programul-cadru pentru cercetare și dezvoltare și programul Media susțin eforturile de acest gen. Mass-media deține un potențial important de promovare a dialogului intercultural prin faptul că transmite o reprezentare mai complexă a societății noastre, permițând exprimarea multor opinii diverse. Prin urmare, mass-media poate fi, de asemenea, o sursă importantă de învățare informală a limbilor străine prin metoda „educație prin divertisment” și prin subtitrarea filmelor³³.

Confrunțați cu economia online în curs de globalizare și cu un volum crescând de informații în toate limbile posibile, este important ca cetățenii să aibă acces și să folosească informațiile și serviciile depășind barierele naționale și lingvistice, cu ajutorul internetului și al dispozitivelor mobile. Tehnologiile de informare și comunicare (TIC) trebuie să țină cont de caracterul limbilor și să promoveze crearea de conținut în diferite limbi. Acest obiectiv general este sprijinit prin i2010 – politica-cadru pentru societatea informațională – unul dintre obiectivele acestei politici fiind crearea unui Spațiu informațional unic european, prin asigurarea accesului unitar la serviciile pe bază de TIC și prin îmbunătățirea condițiilor de elaborare a unui conținut multilingv bogat.

Dialogul cu cetățenii constituie un proces interactiv. În acest domeniu, instituțiile UE au dezvoltat utilizarea de tehnologii care permit interpretarea în mai multe limbi, în combinație cu posibilitatea de a comunica la distanță și cu publicul larg. Instrumentele existente pe piață sunt, în principal: video-conferințele, discuțiile pe internet și difuzarea în direct pe internet a conferințelor și a evenimentelor. Investițiile în dezvoltarea și utilizarea în viitor a acestor tehnologii ar trebui încurajate.

Traducerea clasică și automată reprezintă o parte importantă a politicii privind multilingvismul. Cele două tipuri de traducere pot favoriza schimbul de informații între autoritățile naționale și îmbunătăți cooperarea administrativă transfrontalieră. De exemplu, este în curs de dezvoltare Sistemul de informare pentru piața internă³⁴ (IMI – Internal Market Information System) pentru a permite statelor membre să facă schimb de informații în toate

³³ *Study on the needs and practice of the European audiovisual industry in respect of dubbing and subtitling*, (Studiu privind nevoile și practicile industriei europene a audiovizualului în materie de dublare și subtitrare)

³⁴ http://ec.europa.eu/information_society/media/overview/evaluation/studies/index_en.htm.

³⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_ro.html

limbile oficiale ale UE și, astfel pentru a sprijini îndeplinirea obligațiilor în materie de cooperare administrativă care decurg din diverse texte ale legislației UE³⁵. Traducerea automată este, de asemenea, folosită pentru a îmbunătăți transparența în ceea ce privește oportunitățile de achiziții publice, precum și în procedurile Oficiului European pentru Brevete.

În cele din urmă, traducerea clasică reprezintă cu siguranță și o cale esențială de acces la alte culturi, așa cum a spus Umberto Eco: „Limba Europei este traducerea”. Patrimoniul cultural european cuprinde capodopere scrise în limbi diferite, dar cunoscute nouă tuturor grație unei tradiții îndelungate de traducere literară care ar trebui consolidată în sensul punerii la dispoziția unui public mai numeros de opere scrise în alte limbi, cu precădere în limbi mai puțin folosite. Comisia va analiza modalități de optimizare a sinergiilor dintre inițiative și programe de sprijinire a traducerilor³⁶, în vederea îmbunătățirii accesului la patrimoniul nostru cultural comun și în vederea sprijinirii dezvoltării unei sfere publice europene.

Comisia:

- *va sprijini subtitrarea și circulația producțiilor media europene;*
- *va sprijini proiecte de dezvoltare și difuzare a tehnologiilor lingvistice și de comunicare;*
- *va organiza o conferință cu privire la rolul traducerilor în promovarea deschiderii, înțelegerii și dialogului dintre culturi;*
- *alături de statele membre va extinde sfera de cuprindere a IMI la un număr sporit de profesii reglementate și va sprijini exigențele în materie de cooperare administrativă prevăzute de directiva privind serviciile.*

Statele membre sunt invitate:

- *să concluzeze cu părțile interesate în scopul promovării multilingvismului prin intermediul mass-mediei – și anume prin sprijinirea subtitrării filmelor – și a circulației operelor culturale în Europa;*
- *să stimuleze și să încurajeze dezvoltarea și utilizarea în continuare a noilor tehnologii de sprijinire a multilingvismului.*

8. DIMENSIUNEA EXTERNĂ A MULTILINGVISMULUI

Contribuția multilingvismului la dialogul intercultural se bucură de o recunoaștere sporită în cadrul relațiilor externe ale UE³⁷. Diversitatea lingvistică nu este specifică doar Europei, iar

³⁵ De exemplu, Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind recunoașterea calificărilor profesionale (JO L 255 din 30.9.2005, p. 22) sau Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO L 376, 27.12.2006, p. 36).

³⁶ Precum, de exemplu, programul Cultura.

³⁷ *Agreed Conclusions of the third Euro-Mediterranean Conference of Ministers of Culture* (Concluziile adoptate ale celei de-a treia Conferințe Euromediteraneene a miniștrilor de cultură), de la Atena, din 29–30 mai 2008; declarația președinției la Conferința *New Paradigms, New Models — Culture in the EU External Relations* (Paradigme noi, modele noi – Cultura în relațiile externe ale UE), Ljubljana, 13 -

experiența noastră în ceea ce privește respectarea diversității și promovarea competențelor lingvistice ar putea fi transformată în avantajul nostru în relațiile noastre cu celelalte țări. În acest sens, Parlamentul European a atras atenția asupra faptului că unele limbi UE, denumite „limbi europene mondiale”³⁸ sunt vorbite deopotrivă în numeroase state care nu sunt membre ale UE, de pe diferite continente. Prin urmare, aceste limbi reprezintă o legătură importantă între popoare și națiuni din diverse regiuni ale lumii.

Obiectivul central al dimensiunii externe este îndeplinirea totală a potențialului acestor limbi UE vorbite în țări terțe, promovarea predării și învățării limbilor UE în străinătate și a limbilor țărilor terțe în interiorul UE, prin intermediul schimburilor de expertiză, de bună practică și al grupurilor mixte de părți interesate. În cadrul declarațiilor comune cu țările terțe din exteriorul UE, s-au întreprins deja măsuri concrete în această direcție.

Comisia:

- *va dezvolta parteneriate și va consolida cooperarea cu țările terțe în materie de multilingvism, luând în considerare oportunitățile oferite de acele limbi europene care sunt răspândite la nivel mondial;*
- *va promova predarea și învățarea tuturor limbilor UE în afara granițelor acesteia.*

Statele membre sunt invitate:

- *să consolideze în continuare comunicarea în rețea și cooperarea dintre instituturile de resort în vederea unei mai bune promovări a limbilor UE în afara granițelor acesteia.*

9. PUNEREA ÎN APLICARE

Numeroase părți interesate de la nivel local, regional, național și de la nivelul UE sunt implicate în politica privind multilingvismul. Comisia va continua dialogul structurat vizând cinci direcții:

- (1) Va conlucra cu statele membre prin intermediul Metodei deschise de coordonare în cadrul procesului Educație și instruire 2010 și va urmări consolidarea multilingvismului în noul cadru strategic pentru cooperare după 2010. În acest sens, va extinde sfera de activitate a Grupului de lucru pentru limbi străine pentru a include toate aspectele referitoare la multilingvism.
- (2) Va crea o platformă cu mass-media, organizațiile culturale și alte entități ale societății civile pentru a discuta și face schimb de practici în scopul promovării multilingvismului pentru dialogul intercultural.

14 mai,

http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultur_a_v_zunanjih_odnosih_eu/.

³⁸

Parlamentul European a recunoscut „importanța strategică a limbilor europene mondiale în calitate de instrument de comunicare și mijloc de solidaritate, de cooperare și de investiție economică” și, în consecință, a recomandat ca acest concept să fie „una dintre orientările politice esențiale ale politicii europene în domeniul multilingvismului” – Rezoluția Parlamentului European privind o nouă strategie-cadru în domeniul multilingvismului [2006/2083(INI)].

- (3) Pe baza rezultatelor Forumului întreprinderilor, va stabili un cadru permanent de cooperare cu părțile interesate relevante.
- (4) Va reuni și difuza bune practici și va promova în mod sistematic sinergiile dintre cele trei instanțe menționate anterior. Va examina periodic progresul înregistrat, de exemplu, prin organizarea din doi în doi ani a unei conferințe privind limbile din UE.
- (5) Va integra multilingvismul în politicile UE relevante și va întreprinde acțiunile prezentate anterior.

10. CONCLUZII

Comisia invită statele membre și celelalte instituții ale UE să adopte politica-cadru transversală privind multilingvismul descrisă în prezenta comunicare și să o pună în aplicare la nivelul cel mai adecvat.

Comisia va realiza o revizuire generală în 2012, în parteneriat cu statele membre.